

A. 398/83/1

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik LXXXIII

Nr 1

WARSZAWA 1976

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXXXIII
1976

1

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1976

KOMITET REDAKCYJNY

Ludwik Bazylow, Aleksander Gieysztor, Tadeusz Jędruszczak (redaktor), Irena Koberdowa, Witold Kula, Czesław Madajczyk, Marian Małowist, Jerzy Maternicki, Jerzy Michalski (zastępca redaktora), Edward Potkowski (sekretarz), Emanuel Rostworowski, Franciszek Ryszka, Henryk Samsonowicz, Monika Senkowska-Gluck, Marian H. Serejski, Andrzej Skrzypek (sekretarz), Witold Stankiewicz, Jacek Staszewski, Jerzy Topolski, Marian Wojciechowski, Mieczysław Żywczyński.

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, 31-02-61

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2925+145. Ark. wyd. 23,0 Ark. druk. 16,875

Papier druk. sat. kl. III, 80 g. 70 × 100.

Oddano do składania 17.X.1975 r. Podpisano do druku 20.II.76 r.

Druk ukończono w marcu 1976

Zam. 725

J-101

Cena zł 30,—

Warszawska Drukarnia Naukowa, Warszawa, Śniadeckich 8

1976 K. 13c

СОДЕРЖАНИЕ

Иза Бежуньска-Маловист — Социальное положение рабов в Египте в эпоху Птолемеев	3
Ретт Людвиговски — Между романтическим энтузиазмом повстанцев и органическим трудом	27
Мария Новак-Келбикова — Из истории польских эмигрантов в Англии в годы межвоенного двадцатилетия 1919—1939	41
Петр Лоссовски — Ленинская концепция создания СССР	52

ОБЗОРЫ — ПОЛЕМИКИ — ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Анджей Вычаньски — Сотрудничество историка с компьютером	65
Кристина Вычаньска, Казимеж Субета — Информационная система „Большая эмиграция”	74
Чеслав Майорек — „Исторический вестник” („Wiadomości Historyczne”) в прошлом и настоящем	90
Кшиштоф Гавликовски — О первой в Польше <i>Истории Китая</i>	98

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

Адам Галёс — <i>Польский биографический словарь</i> , том XIX	114
Генрик Зелиньски, Мечислав Вжосек — <i>История Польши 1914—1918</i>	121
Стефан Коваль, Витольд Шульц — <i>Польский рабочий класс</i>	135
Мария Богуцка, Юлиуш Лукасевич — <i>История Любельщины</i>	143
НА СТРАНИЦАХ ЗАРУБЕЖНЫХ ЖУРНАЛОВ	216
ХРОНИКА	225
IN MEMORIAM	249

TABLE DES MATIÈRES

Iza Biežuńska-Małowist — La position sociale des esclaves dans l'Égypte ptoléméenne	3
Rett Ludwikowski — Entre l'enthousiasme insurrectionnel romantique et le travail organique	27
Maria Nowak-Kiełbikowa — Parmi l'histoire des Polonais résidant en Angleterre durant les vingt ans de l'entre-deux-guerres 1919—1939	41
Piotr Łossowski — La conception léniniste de l'U.R.S.S.	52

REVUES — POLÉMIQUES — PROPOSITIONS

Andrzej Wyczański — La collaboration de l'historien avec l'ordinateur	65
Krystyna Wyczańska, Kazimierz Subieta — Le système d'information „La Grande Emigration”	74
Czesław Majorek — „Informations Historiques” („Wiadomości Historyczne”) — passé et présent	90
Krzysztof Gawlikowski — La première en Pologne <i>Histoire de Chine</i>	98

CRITIQUES ET COMPTES RENDUS

Adam Galos — <i>Le Dictionnaire biographique polonais</i> tome XIX . . .	114
Henryk Zieliński, Mieczysław Wrzosek — <i>Histoire de Pologne 1914—1918</i>	121
Stefan Kowal, Witold Szulc — <i>La classe ouvrière polonaise</i>	135
Maria Bogucka, Juliusz Łukasiewicz — <i>Histoire de la Région de Lublin</i>	143

LU DANS LA PRESSE ÉTRANGÈRE	216

CHRONIQUE	225

IN MEMORIAM	249

SPIS TREŚCI

Iza Bieżyńska-Małowist — Sytuacja społeczna niewolników w Egipcie ptolemejskim	3
Rett Ludwikowski — Między romantycznym powstańczym entuzjazmem a pracą organiczną	27
Maria Nowak-Kiełbikowa — Z dziejów Polonii angielskiej w dwudziestolecu międzywojennym (1919—1939)	41
Piotr Łossowski — Leninowska koncepcja utworzenia ZSRR	52

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Andrzej Wyczański — Współpraca historyka z komputerem	65
Krystyna Wyczańska — System informacyjny „Wielka Emigracja”	74
Kazimierz Subieta, Założenia systemu informacyjnego „Wielka Emigracja”	78
Czesław Majorek — „Wiadomości Historyczne” — przeszłość i terażniejszość	90
Krzysztof Gawlikowski — O pierwszej w Polsce <i>Historii Chin</i>	98

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Adam Galos — <i>Polski Słownik Biograficzny</i> , tom XIX	114
Henryk Zieliński, Mieczysław Wrzosek — <i>Historia Polski 1914—1918</i>	121
Stefan Kowal, Witold Szulc — <i>Polska klasa robotnicza</i>	135
Maria Bogucka, Juliusz Łukasiewicz — <i>Dzieje Lubelszczyzny</i>	143

*

M. Jaczynowska, <i>Historia starożytnego Rzymu</i> — Andrzej Kunisz	151
J. Tyszkiewicz, <i>Mazowsze północno-wschodnie we wczesnym średniowieczu</i> — Tadeusz Lalik	154
M. Tymowski, <i>Le développement et la régression chez les peuples de la boucle du Niger à l'époque précoloniale</i> — Andrzej Dziubiński	157
H. Zins, <i>Polska w oczach Anglików XIV—XVI w.</i> — Stanisław Grzybowski	159
Documenta ex Archivo Regiomontano ad Poloniam spectantia — Marian Biskup	162
H. Lapeyre, <i>Les monarchies européennes du XVIe siècle</i> — Maciej Serwański	163
Warszawa XVI—XVII wieku — Tadeusz Lalik	167
S. Salmonowicz, <i>Toruńskie Gimnazjum Akademickie w latach 1681—1817</i> — Edmund Cieślak	169
H. Wereszycki, <i>Pod berłem Habsburgów. Zagadnienia narodowościowe</i> — Stefan Kieniewicz	171
C. Brelot, <i>La noblesse en Franche Comté de 1789 à 1808</i> — Monika Senkowska-Gluck	174

G. de Bertier de Sauvigny, La Sainte Alliance — Władysław Zajewski	176
H. Chamerska, Drobna szlachta w Królestwie Polskim (1821—1864) — Ryszard Bender	180
A. Owsieńska, La politique de la France envers l'Allemagne à l'époque de la monarchie de juillet 1830—1848 — Józef Dutkiewicz	184
Giermanskaja wostocznaja politika w nowoje i nowiejszeje wriemja — Andrzej Brożek	185
E. Chmielewski, The Polish Question in the Russian State Duma — Paweł P. Wieczorkiewicz	189
K. Saul, Staat, Industrie, Arbeiterbewegung im Kaiserreich — Andrzej Brożek	192
M. Pułaski, Z dziejów genezy „Europy Wersalskiej” — Wiesław Balcerak	195
J. Jachymek, Oblicze społeczno-polityczne wsi lubelskiej 1930—1939 — Józef Ryszard Szaflik	198
K. Mazurowa, Europejska polityka Francji 1938—1939 — Józef Kukułka	201
Istoria wtorej mirowej wojny 1939—1945, t. I, II — Tadeusz Cieślak	205
J. Maternicki, Dydaktyka historii w Polsce 1773—1918 — Kamila Mrozowska	210
E. J. Osmańczyk, Encyklopedia Spraw Międzynarodowych i ONZ — Franciszek Ryszka	212

NA ŁAMACH CZASOPISM ZAGRANICZNYCH

Teoria. Historia historiografii. Polonica — Jacek Banaszekiewicz, Stanisław T. Bębnek	216

KRONIKA

XXX rocznica zwycięstwa nad faszyzmem — meg	225
Polska a sąsiedzi 1918—1939 — Elżbieta Dąbrowska	226
Polskie doświadczenia partyzanckie 1939—1945 — Artur Leinwand	227
IV konferencja nauk pomocniczych historii — Urszula Zgorzelska	229
Stuletnie dzieje SPD — Stanisław Śierpowski	231
Historiografia i świadomość historyczna średniowiecza — Stanisław Solicki	233
Osadnictwo wojskowe na Ziemiach Odzyskanych — Danuta Fudali	236
Szlachta XVI—XVII w. — Maria Kruczkowska	237
O życiu i dorobku naukowym Stanisława Herbsta — Hanna Szwanowska	239
Kultura Ameryki Łacińskiej — Jan Kieniewicz	242
Mediewistyka i komputery — Jerzy Kłoczowski	242
Zjazd Historyków Słowackich — Klara Romanow-Bobińska	245
Pobył w Polsce profesora Johna Browna — Izabela Rusinowa	246
Nagroda Naukowa imienia Stanisława Herbsta	246
Posiedzenie Komitetu Redakcyjnego „Kwartalnika Historycznego” — E. P.	247

IN MEMORIAM

Marian Gumowski (1881—1974) — Marian Haisig	252
Andrzej Wojtkowski (1891—1975) — Ryszard Bender	249

LISTY DO REDAKCJI

Odpowiedź na recenzję Tadeusza Wasilewskiego — Marceli Kosman	254

TYLKO PRENUMERATA ZAPEWNI REGULARNE OTRZYMYWANIE

KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO

Warunki prenumeraty

Cena prenumeraty krajowej:

rocznie zł 120
półrocznie zł 60

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach:

- do dnia 25 listopada na styczeń, I-szy kwartał, I-sze półrocze roku następnego i na cały rok następny,
- do dnia 10 miesiąca, poprzedzającego okres prenumeraty na pozostałe okresy roku bieżącego.

Jednostki gospodarki uspołecznionej, instytucje i organizacje społeczno-polityczne składają zamówienia w miejscowych Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch”.

Zakłady pracy w miejscowościach, w których nie ma Oddziałów RSW oraz prenumeratorzy indywidualni, zamawiają prenumeratę w urzędach pocztowych lub u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71 — w terminach podanych dla prenumeraty krajowej.

Bieżące i archiwalne numery można nabyć lub zamówić we Wzorcowni Wydawnictw Naukowych PAN-Ossolineum-PWN, Pałac Kultury i Nauki (wysoki parter) 00-901 Warszawa oraz w księgarniach naukowych „Domu Książki”.

A subscription order stating the period of time, along with the subscriber's name and address can be sent to your subscription agent or directly to Foreign Trade Enterprise Ars Polona-Ruch, 00-068 Warszawa, 7 Krakowskie Przedmieście, P.O. Box 1001, Poland. Please send payments to the account of Ars Polona-Ruch in Bank Handlowy S.A., 7 Traugutt Street, 00-067 Warszawa, Poland.

Kwart. Hist. R. LXXXIII, z. 1, s. 1—249, styczeń—marzec 1976
Indeks 36310